

„Hol az a táj szab az életnek teret,
Mit az Isten csak jókedvében teremt”

Válogatás az első tizenhárom MÉTA-túrafüzetből
2003 – 2009

A KÖTETET SZERKESZTETTE:
Molnár Csaba – Molnár Zsolt – Varga Anna

MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete
Vácrátót

2010

Szikes puszták és mocsarak rehabilitációja – LIFE-Nature program botanikai monitoring eredményeinek összegzése

MOLNÁR ATTILA

„Tájrehabilitáció a Hortobágyi Nemzeti Parkban”, azonosítója: LIFE02NAT/H/008634

Két fő problémát vizsgáltunk a 2002. évi alpfelmérésektől a 2005. évi vegetációs periódus végéig:

Milyen módon regenerálódik a növényzet a földmunkák pászttájában, és az átmeneti, zavart vegetáció van-e érdemi hatással a szomszédos, különböző szolonyec sziki társulásokra?

A megszüntetett csatornák, árkok, töltések pozitív vagy negatív hatásai kimutathatók-e a szomszédos, víz befolyásolta társulásokban (ami a hortobágyi társulástípusok túlnyomó többségét jelenti).

Az első kérdésre a válasz az, hogy a várakozásnak megfelelően, az erősebben szikes talajú földmunkák gyomosodása volt csekélyebb mértékű, viszont a kialakuló kopáros élőhelyek nem a szomszédos asszociációkba olvadnak be, meglehetősen stabilan kopárok maradnak. E kopárosok madártani jelentősége (*Glareola pratincola*, *Charadrius morinellus* stb. preferált élőhelyei) nagy.

A kevésbé szikes talajokon intenzív gyomosodás indult be, de ennek csökkenése vagy szinte teljes megszűnte 2005-ig már érzékelhető. A regeneráció folyamata első lépéseiben megjósolhatatlan ugrásokat mutat az egyes fajok dominancia-viszonyaiban, kaotikus jellegű.

A földmunkák által érintett pásztaék zavart növényzete a szomszédos sziki vegetációra nem volt szignifikáns hatással.

A *második* kérdés kapcsán az alábbiak állapíthatók meg.

Tekintettel a felszíni- és a talajvíz általános északról dél felé tartó hirtobágyi mozgásirányára, illetve a kelet-nyugati csatornaszakaszok felszámolásánál volt várható markánsabb pozitív hatás. Ez leginkább az 5. mérőponton mutatkozott meg, kisebb mértékben a 4. ponton és még csekélyebb mértékben más helyeken is.

Elsősorban a volt vonalas létesítmény két oldalán levő vegetáció homogenizálódása indikálja a regenerációt. Az áramlás felőli oldalon a vonalas létesítmény vízviszatartó hatása nedvesebb, a vonalas létesítmény áramlás alatti oldalán, a szárító hatás szárazabb élőhelyet eredményezett a csatorna ásása előtti állapothoz képest.

Az 5. pont alapján az sejthető, hogy inkább a nedvesebb oldal felé fog közelíteni a közös vegetáció képe.

Az indikáció megítéléséhez kijelölt kontroll rét vegetációja az adott év vízellátási viszonyainak megfelelően igen éles reagálással, már-már kaotikusan viselkedik, hasonló mondható el a célfajok egy részéről, különös tekintettel az Élőhelyvédelmi Irányelv Annex II. listás *Cirsium brachycephalum*-ról.

Az erős legeltetés (marhával) a gyomosodást már az első lépésektől „kézben tartja”, és folyamatosan erős hatással van a további regenerációs lépésekre is.